

anordningen om ikrafttrædelse for Færøerne af værgeomålsloven i det omfang, det er af betydning for dette lovforslag.

2.2. De gældende regler for Færøerne om umyndighed og lavværgemål

2.2.1. Myndighedsloven

Efter reglerne i myndighedsloven omfatter udtrykket »umyndige« dels de mindreårige, dvs. børn og unge under 18 år, uanset om den pågældende har indgået ægteskab, jf. myndighedslovens § 1, dels personer, der er umyndiggjort i formueretlig henseende og eventuelt tillige i personlig henseende, jf. myndighedslovens § 2. Personer under lavværgemål, jf. myndighedslovens § 54, anses efter myndighedsloven ikke for umyndige.

Umyndighed som følge af mindreårighed eller formueretlig umyndiggørelse medfører, at den pågældende ikke selv kan råde over sin formue eller forpligte sig ved retshandler, jf. myndighedslovens § 34. Råderetten tilkommer i stedet værgen, der retligt og faktisk bestyrer den umyndiges formue og repræsenterer den umyndige i økonomiske forhold, jf. myndighedslovens § 45. Værgens muligheder begrænses dog af, at formuen som hovedregel skal anbringes og bestyres i overformynderiet, jf. § 8 i bekendtgørelse nr. 15 af 18. januar 1982 for Færøerne om værgens beføjelser og pligter (herefter kaldet myndighedsbekendtgørelsen). Værgen er undergivet tilsyn af skifteretten og Rigsombudsmanden, jf. myndighedsbekendtgørelsens § 2. Formueretlig umyndiggørelse skal tinglyses i personbogen, jf. myndighedsbekendtgørelsens § 6, og virkningen af tinglysningen er, at aftaler, der indgås med den umyndiggjorte, er ugyldige, jf. myndighedslovens § 34.

Personlig umyndiggørelse, der kun kan besluttes, hvis der også træffes afgørelse om formueretlig umyndiggørelse, medfører, at værgen overtager omsorgen for den umyndiggjortes person, jf. myndighedslovens § 46. Det er værgen, der træffer beslutning om den pågældendes opholdssted og om den pågældendes beskæftigelse, men rækkevidden af den personlige værges adgang til at træffe beslutninger er i øvrigt ikke fuldt ud fastlagt i loven.

Lavværgemål medfører, at den, der er under værgeomål, kun kan råde over sin formue eller forpligte sig ved retshandler i forbindelse med sin lavværg, således at disse i fællesskab må træffe beslutninger om formueadministrationen m.v., jf. myndighedslovens § 55. Lavværgen er ikke undergivet tilsyn af Rigsombudsmanden, og reglerne om anbringelse af umyndiges midler gælder heller ikke. Lavværgemål skal dog

ligesom formueretlig umyndiggørelse tinglyses i personbogen og på fast ejendom, og tinglysningen har samme retsvirkninger som for umyndiggjorte.

2.2.2. Gældende ret i lov for Færøerne om rettens pleje

Efter reglerne i kapitel 43 i lov for Færøerne om rettens pleje kan anmodning om umyndiggørelse eller lavværgemål fremsættes for retten af den, der ønsker at blive umyndiggjort eller sat under lavværgemål. Endvidere kan den pågældendes ægtefælle, slægtninge i op- eller nedstigende linje, søskende, værge, lavværg eller politimesteren fremsætte anmodning om umyndiggørelse.

Hvis den, der søges umyndiggjort, befinder sig i en sådan tilstand, at han ikke forstår betydningen af umyndiggørelsen, kan retten undlade at indkalde til et retsmøde.

Rettens afgørelse træffes ved dom. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse ankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Hvis retten finder det sandsynliggjort, at der foreligger en umyndiggørelsesgrund, og det vil være forbundet med væsentlig ulempe at vente med at umyndiggøre den pågældende eller sætte den pågældende under lavværgemål, kan der afsiges en foreløbig kendelse om umyndiggørelse.

Hvis en person, der søges umyndiggjort, ikke selv har antaget en advokat, skal retten beskikke en advokat for den pågældende, medmindre denne giver sit samtykke til umyndiggørelsen eller befinder sig i en sådan tilstand, at han ikke forstår betydningen af umyndiggørelsen. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 31. Retten bør kun, når der er særlig anledning til det, pålægge en part helt eller delvis at betale sagsomkostninger.

Retten kan bestemme, at den, der søges umyndiggjort eller sat under lavværgemål, ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne, når særlige omstændigheder taler for det. Retten kan endvidere bestemme, at retsmøderne skal foregå for lukkede døre. Retten kan derudover forbyde offentlig gengivelse af forhandlingerne i retten.

Umyndiggørelse og anordning af lavværgemål skal efter anmodning ophæves, når der ikke længere er grund til at opretholde foranstaltningen. Anmodning om ophævelse kan fremsættes af de samme, som kan fremsætte anmodning om umyndiggørelse eller anordning af lavværgemål. Ved rettens behandling af en